

Blandt de interviews, jeg i tidens løb har stået model til, er det følgende fra Kristeligt Dagblad et af de mest sobre. Hvad jeg dengang sagde, kan jeg stadig tyve år efter stå inde for. Claus Grymers interview blev bragt i bladet den 26. juli 1991; fotografen er Lars Aarø. Teksten er OCR-scannet og gengives her i ny opsætning.

Kristeligt Dagblad, 26. juli 1991

Gennem musikken at skue Guds herlighed

Af Claus Grymer

KD JYLLAND: - Min første store musikalske oplevelse havde jeg, da jeg som stor dreng første gang var til en orgelkoncert. Det var så overvældende, at jeg kun kan beskrive det, som om et forhæng blev trukket til side, og jeg skuede direkte ind i Guds herlighed. Det blev bestemmende for det forhold, jeg siden har haft til musik. Jeg opfatter musikken som den mest umiddelbare vej til at få i det mindste en fornemmelse af sammenhængen og meningen med skaberværket. Al ægte musik har efter min mening dybest set dette formål.

Det siger komponisten, organisten og musikmagisteren Jørgen P. Erichsen, Hinnerup ved Århus, der i de senere år har udgivet godt en snes påskønnede og meget anvendte hæfter med orgelpræludier, koralbearbejdelser og forspil. Han har også skrevet enkelte større værker til koncertbrug, og han har fået en del melodier til salmer og bibelhistoriske sange optaget i forskellige samlinger. Han er blevet prisbelønnet i en konkurrence om melodier til Grundtvigs bibelhistoriske sange.

Det er ikke mere end 6-7 år siden, Jørgen P. Erichsen - igen - begyndte at komponere. Trangen til at arbejde kreativt med musik blev så stærk, at han kvittede et vellønnet akademikerjob og søgte og fik en stilling som organist ved kirkerne i Søften og Foldby. Kreativiteten skulle ikke begrænses af hensyn til et fuldtidsjob.

Debut i radioen

Jørgen P. Erichsen begyndte på sin akademiske løbebane efter at have stået i lære et års tid som smed. Det havde været familiens håndværk gennem tre generationer, og meningen var at fjerde generation skulle uddannes som maskiningeniør. Men lysten til det boglige var større. Han studerede først matematik og naturvidenskab, men efter et par år skiftede han til musikvidenskab, og samtidig gik han i gang med en uddannelse som kirkemusiker.

I studietiden var der også tid til at komponere, og i 1961 fik han en blæserkvintet opført i radioen. Året efter - da han fik sin magisterkonferens - opførte Aarhus Byorkester under Per Dreier hans første symfoni.

Derefter gik der mange år, før Jørgen P. Erichsen igen komponerede. Han blev gymnasielærer i Silkeborg og syv år senere forskningsbibliotekar på Statsbiblioteket i Aarhus. Efter et sabbatar i USA blev han organist i Søften og Foldby. Han har desuden oprettet sit eget musikforlag, »Josebamus« - navnet er dannet af forbogstaverne i Johann Sebastian Bach. Og han har i en periode været redaktør af Dansk Kirkemusiker Tidende.

Jørgen P. Erichsen er en alsidig mand med mange gøremål. Man kan få sig nogle overraskelser i løbet af en eftermiddags samvær med ham. På et tidspunkt fik fotografen øje på en stjerneikkert, og den viste sig at være den ene af to, som den astronomi-interesserede komponist selv har bygget. Og ikke nok med det: mens han boede i Silkeborg, byggede han sig et observatorium i haven.

Ved synthesizeren

Jørgen P. Erichsen har også selv indrettet sit imponerende elektroniske musiklaboratorium, hvor han sætter sig til en synthesizer, når han skal komponere. En computer er koblet til det store anlæg, den gemmer kompositionerne og udskriver dem i noder. Anlægget kan efterligne alle musikinstrumenter,

men også lave helt nye lyde. Jørgen P. Erichsen demonstrerer med begejstringens ildhu, hvad anlægget formår. Han får bl.a. det lille rum til at runge som en domkirke, mens de klassiske komponister på de ophængte portrætter ser ud, som om de lytter.

– Mange fordomme knytter sig til elektroniske instrumenter og specielt til synthesizeren, fordi den først vandt indpas i popmusikken, siger Jørgen P. Erichsen. Men elektroniske instrumenter er et værktøj, der kan bruges, uanset hvad man komponerer. Jeg arbejder ofte på den måde, at jeg sætter mig til maskineriet og begynder at

improvisere, og er der motiver, jeg føler er værd at arbejde videre med, prøver jeg, hvor langt jeg kan komme med dem. Bagefter kan jeg kalde det frem på computeren. Arbejdede jeg traditionelt, måtte jeg efter hukommelsen skrive det bedste ned af det, jeg havde lavet undervejs.

Andet plan

Hvorfor var der så mange år, hvor du ikke komponerede?

– Jeg kom i gang med undervisning og forskning, og det førte mig ind på en helt anden bane. Desuden skilte den musik, jeg skrev som ung, sig noget ud fra den, der ellers var »in« inden for den kompositoriske musik. Og hvis ikke man tuder med de ulve, man er iblandt, bliver man ikke accepteret af flokken. Det var også medvirkende til, at jeg ikke gjorde mere ud af det. Jeg interesserede mig dengang ikke primært for kirkemusik, men for symfonisk musik, og uden at jeg skal sammenligne mig med de store, var jeg udmærket klar over, at hvis jeg var fortsat, ville jeg nok være løbet ind i en skæbne, der mindede om Rued Langgaards.

– Jeg studerede som ung med flid de nye komponister. Jeg syslede med deres stil og prøvede at lave tolvtonemusik, og fra et intellektuelt synspunkt var det interessant. Men det væsentlige for mig i musikken har altid været en oplevelse af noget, der ikke kan beskrives med ord, og som foregår på et andet plan end det intellektuelle: en oplevelse af noget virkelig ægte, noget virkelig sandt.

Altså ligesom din barndomsoplevelse: på een gang en religiøs og en musikalsk oplevelse?

– Jeg kan egentlig ikke se, at der er den store forskel. Dybe oplevelser - hvad enten det er af musik, natur eller kærlighed - er også religiøse.

Kendte melodier

– Mange organister mener, at de for alt i verden skal være originale og moderne. Det gør jeg ikke. Min musik har klart rødder i den traditionelle kirkemusik, uden dog derfor at være pastiche. Jeg anvender ofte motiver fra kendte salmer som udgangspunkt. Så har folk noget konkret at forholde sig til. Noget de kan genkende og følge efterhånden, som den musikalske proces skrider frem. Set fra orgelbænken kan man vel sige, at stykkerne indeholder en passende mængde tekniske og musikalske udfordringer, uden at organisten af den grund behøver at bruge mange timer på indstuderingen. Jeg har fået mange breve og telefonopringninger fra kolleger i både små og store kirker, som kan lide at spille mine stykker, og som fortæller, at kirkegængerne også tit kommer med positive tilkendegivelser.

Hvornår føler du, at du har overskredet grænsen til pastichen?

– Imiterer man bevidst noget andet, er det pastiche. Men set fra et pragmatisk, brugsmusiker-synspunkt kan jeg egentlig ikke se noget galt i det. Hvis jeg skulle lave et præ- eller postludium over J.H. Nebe-longs velkendte melodi til »Nu falmer skoven«, ville jeg nok lave den i samme stil som salmemelodien. Jeg har netop gjort en samling bryllups-præludier klar til udgivelse, og dem har jeg bygget over temaer og motiver fra de mest kendte bryllupssalmer. Jeg har prøvet at leve mig ind i det musikalske univers hos de komponister, der har skrevet melodierne til salmerne. Jeg forestiller mig, hvordan de ville have skrevet et orgelstykke over melodierne. Det ville være rart, hvis de selv havde gjort det, men det har de altså ikke, og så er der vel ikke noget galt i, at der nu er en anden, der gør det.

– Hvis det udelukkende var den type musik, jeg lavede, ville jeg ikke føle det tilfredsstillende, og derfor er jeg nødt til ind imellem at lave ting, som i højere grad har mit eget personlige præg.

Anonymiteten

Hvordan har du det med den anonymitet, der følger med at være kirkemusiker?

– Til daglig har jeg det helt fint med den. Kirken er ikke et sted, hvor man skal udstille sit eget lille ego eller sin kunnen. Men når man spiller i en kirke, fornemmer man undertiden, at andre opfatter præ- og postludiet som organistens demonstration af sine færdigheder. Den opfattelse er fuldstændig ødelæggende for kirkegængerne, for den fjerner deres opmærksomhed fra det, den skulle være samlet om, musikken. Om den er skrevet af Johann Sebastian Bach, af en ukendt eller tilfældigvis af den, der spiller den, er ligegyldigt. Vi har en tradition herhjemme for, at musikken i forbindelse med gudstjenester er anonym.

– Når man skriver musik til gudstjenester, skal man heller ikke give sig i kast med eksperimenter, der får folk til at vende sig om eller stikke fingrene i ørene. Jeg vil gerne, at de skal få en umiddelbar musikalsk oplevelse af det, der spilles fra orglet. Jeg har prøvet at fordele sol og vind lige på den måde, at man ikke på baggrund af mine kompositioner kan konstatere, om jeg slutter mig til den ene eller anden musikalske retning. Jeg vil ikke sige, at der skal være noget for enhver smag, for der skal aldrig være noget for den dårlige. Men der er gode ting både det ene og det andet sted, og det har jeg prøvet at tage hensyn til.

Men kirkegængerne skal vel ikke bare »stryges med hårene«?

– Bestemt ikke. Det ville være at falde i den modsatte grøft. Der skal være en udfordring i musikken. Men det skal ikke være i form af chok. Udfordringen skal være musikalsk begrundet.